

moner here than anywhere else and we heard at least four different males drumming in quite a small area. On several occasions, when the male was flying quite low over the swamp above which he had been drumming, I saw the female fly up from the ground to join him, making a harsh growling noise as she rose. Then the pair of them would fly away together, the males always appearing to keep just above his mate. When, however, we flushed the birds from the wettest part of the swamps, they always sat very close and rose silently just as they do in the winter in Great Britain.

Sortternens (*Chlidonias niger niger* (L.)) udbredelse i Danmark.

Af ERIK PETERSEN.

(With a summary in English: Distribution of the Black Tern
(*Chlidonias niger niger* (L.)) in Denmark.

(Dansk zootopografisk undersøgelse vedrørende fugle; beretning nr. 22).

I dette arbejde vil jeg søge at give et billede af Sortternens (*Chlidonias n. niger* (L.)) udbredelse og forekomst i Danmark de sidste 25 år, til sammenligning med den udbredelse arten havde tidligere, og som blev fremstillet i 1921 ved Å. VEDDEL TÅNING (1921 p. 49). Dengang blev den omtalt som værende i aftagen som ynglefugl i Danmark, og årsagen til dette skulde være de store tørlægningsarbejder, som indskrænker dens yngleområder. Disse kultiveringsarbejder har ikke været mindre i de forløbne 30 år, og det kunne være interessant at se lidt nærmere på hvordan det er gået arten som ynglefugl her i landet.

Materialet til dette arbejde er fremkommet ved litteraturstudier og udskrifter af zootopografisk kartotek samt ved velvillig medvirken af en del fugleinteresserede, som har indsendt deres bidrag efter opfordring udsendt med Dansk Ornithologisk Forenings Tidsskrift, Naturhistorisk Tidende samt i Jagt og Fiskeri, Jagtvennen og Dansk Jagttidende; for den store hjælp er jeg alle, både bidragydere og nævnte tidsskrifter, megen tak skyldig. Også dr. phil. P. JÆSPERSEN, der har stillet oplysninger til min rådighed, samt udvirket at jeg modtog pekuniær støtte til arbejdet, ligesom professor dr. phil. R. SPÄRCK, der velvilligst har overladt mig Naturfredningsrådets optegnelser fra reservaterne, er jeg megen tak skyldig.

Geografisk udbredelse.

Sortternen findes udbredt som ynglefugl i Europa og det vestlige Asien.¹⁾ I Europa fra Frankrig, Belgien og Holland, Tyskland og de baltiske lande med nordgrænse i Danmark og det sydlige Sverige, i Ungarn, Rumænien, Bulgarien, Krim og i Vestasien mod nord til 58°, mod øst til Minussinsk, Zaisan-nor og Marka Kul og i syd til Turkestan, Aralsøen og det Kaspiske Hav og Lilleasien.

Yngler ikke, men ses dog regelmæssigt om sommeren i Norge på Jäderen og er i Finland også kun at se som tilfældig gæst. I England forekommer Sortternen nu kun uregelmæssigt og kun på træk — indtil midten af forrige århundrede ynglede den i det sydøstlige England. På Færøerne er den truffet et par gange som tilfældig gæst.

Tidligere udbredelse i Danmark.

Til sammenligning med det nuværende materiale, kan det være ønskeligt kort at resumere TÅNINGS artikel:

“I det vestlige Jylland, Mors medregnet, er arten ret almindelig alle steder, hvor lokaliteterne er passende for den og den endnu har absolut fred; dette gælder dog kun til Hanherredegnen, idet den ind i Vendsyssel er sjælden som ynglende. Bevæger vi os mod øst i Jylland, bliver den efterhånden sparsommere og sparsommere; kun hist og her finder vi enkelte mindre kolonier eller enkelte par. Kattegatsøerne mangler den ganske, på Samsø skal den dog have ynglet 1880 (Bjarnemose). Fyn synes kun med sikkerhed at have et ynglested på jyllandssiden; Lolland-Falster har nogle få ynglesteder, Sjælland ligeledes, på Møen og Bornholm mangler den ganske som ynglefugl. Selvfølgelig har vi ikke ved vore oplysninger, samlet landet rundt, kunnet få alt med; ja, vi håber, at der er mange flere spredte ynglepladser i større moser, ved rørkransede søer; men vi tror dog at kunne fastslå, at det antal prøver på udbredelsen, vi har landet over, er tilstrækkeligt til at give os et billede, som i store træk er rigtigt.” —

“En sammenligning med tidligere angivelser af ynglende

¹⁾ I Nordamerika findes racen (*Chlidonias n. surinamensis*) som kun adskiller sig ved en noget mørkere fjerklædning.

par på bestemte lokaliteter viser endvidere, at den sine steder er helt forsvundet, andre steder er aftaget uhyre stærkt; her kan f. eks. nævnes Vilsted sø i Himmerland, hvor A. T. HAGERUP 17. maj 1885 så "*Sterna nigra* i hundredevis", og hvor vi d. 28. juni 1918 kun så 2 Sortterner. Man må imidlertid i denne forbindelse, selv om det desværre ikke kan reducere Sortternens aftagen til noget tilsyneladende, huske, at denne lille terne kan være ret sporadisk i sin optræden; et år kan der på en lokalitet være en del ynglende, næste år slet ingen, næste igen nogle, så flere, o. s. v.; en iagttagelsesrække gennem flere år over bestemte kolonier viser dog en sørgeligt tydelig aftagen."

Udbredelse i Danmark efter 1920.

Nedenstående arbejde er anlagt efter samme plan, der er anvendt ved tidligere beretninger fra "Dansk zootopografisk Undersøgelse" og ynglestederne ordnet efter de distrikter, hvori landet er inddelt (JESPERSEN 1937, p. 80—87).

Meddelelser som hidrører fra "Dansk zootopografisk Undersøgelse" er betegnet med Dzu og fra Naturfredningsrådet med Nf.

2. (Hjørring—Brønderslev). Ilbro sydøst for Hjørring i tørvegrave, 1 par de sidste 6-7 år (1942—48) (stud. mag. KARL ERIK JENSEN).
4. (Sydøstl. Vendsyssel). Yngler flere steder her i Vendsyssel, enkelte par i nogle tørvegrave imellem Morild og Klosterskoven. I 1925 ca. 50 par i Grevsmose i Hellum sogn. Kolonien aftog successivt på grund af Hættemågernes indvandring, således at der i 1946 ikke var ynglende Sortterner. I 1947 var hættemågekolonien mindre og i 1948 kun få par, samtidig er der igen 5-6 par ynglende Sortterner (skovrider G. A. GRAA). I lille kær tæt ved landevejen mellem Flauenskjold og Dybvad, 2 gl. fugle samt 2 unger i juli 1942 (JACOB LARSEN).
5. (Sydvestl. Vendsyssel). Ruger i småmoser ind over Vendsyssel; men ikke i Vildmosen. Enkelte stykker ses af og til (ca. 1932) (lærer M. LARSEN, Dzu). Øland og Gøl, har ynglet i den inderste fugtige del af Vejlerne; men er forsvundet efter at dræningen er begyndt (1941). (N. H. JENSEN, Nf). St. Vildmose i en gammel oversvømmet grusgrav 1934 (K. W. GALLE, Dzu).
6. (Nordlige Thy og v. Hanherred). Yngler allevegne i moser (JENS WITTEG, Dzu). En gammel ynglekoloni i Hovsør ved Østerild fjord, omtrent lige ud for Hovsør skole (lærer EJNAR FOGED). Næsten hvert år siden 1928-29 truffet ved bredden af afvandingskanalen nordøst for Tømmerby fjord — antallet af reder har vist ikke noget år oversteget 15-20 (kommunelærer J. J. NIELSEN). 9. juni 1943 en del fugle set i

Byholmsvejle og Selbjergvejle (antagelig ynglende). 10. juni koloni på 10-20 par iagttaget i Tømmerby fjord (H. ØSTERGAARD CHRISTENSEN). Vel nok vejlernes talrigst ynglende terneart. Kolonier på 10-20 par træffes meget hyppigt (1928-29 og 31) (VAGN HOLSTEIN D. O. F. T. 26). Lønnerup fjord, adskillige par i det sydvestlige hjørne. Hovsør sø "den lille udtørring", over 30 reder (N. H. JENSEN, Nf.). Ret talrig på alle vejlerne, de største kolonier findes sikkert på Selbjergvejle, iovrigt findes alle størrelser til over et halvt hundrede reder (ARTHUR CHRISTIANSEN D. O. F. T. 33). 10-15 par ynglende i Sokland d. 15.—17. juni 1938, ved Rosholm iagttages nogle stk. D. 11.—12. juni 1940 nogle få par i Sokland (3-4 fugle set) i det oversvømmede terræn kunne ynglepladsen ikke eftersøges (B. LØPPENTHIN, Nf.). I lille sø nord for Sokland juni 1947, mindst 8 par (FINN SALOMONSEN, D. O. F. T. 41).

7. (Sydvestlige Thy). I 1946 ynglende i Handrup ved Ørum sø i en tilgroet kanal (lærer EJNAR FOGED). Ørum sø meget talrig i 1946 (H. W. HANSEN). D. 21. juni 1942 i en mindre mose ved Hassing en lille koloni på ca. 30 individer (lærer JOHS. BLÆSBJERG). D. 20.—27. juni 1942 i mergelgrave og mosehuller vest for Hurup, enkelte par. Thyholmvejle, enkelte par yngler (N. H. JENSEN, Nf.). Ses hyppigt flyvende over Ovesø, i hvis umiddelbare nærhed den ikke yngler mere (B. LØPPENTHIN D. O. F. T. 37).
8. (Mors). Thissinghus, Mors — sjældent ynglende (P. E. PETERSEN, Dzu). Ynglende ca. 1924-25, 30 par, forsvandt helt ca. 1934, begyndt igen at yngle ca. 1940, og 1942 var der 3 par (K. V. STAUSHOLM). Glamstrupvig flere par, og i mergelgrave ved Lørslev og Ørding og i moserne ved Sillerslev enkelte eller nogle få par d. 8.—13. juni 1942 (N. H. JENSEN, Nf.).
10. (V. Himmerland). Fandtes tidligere ved flere småsøer, tvivlsomt om den yngler mere — ses dog af og til (J. TRAUSTEDT, Dzu). Ret sjælden som ynglende (EDV. BRYNDUM).
11. (Ø. Himmerland). Gammel tørvegrav Bislev 1935-36, 5-6 par (A. CHR. RAFFN, Dzu). 6 par ynglende i en sø ved Hanheden skov (ca. 1931-32 AXEL KYED, Dzu). Fåtalig ynglefugl — ses årligt — 4-5 par yngler i tørvemoser i Vive hede (S. RASMUSSEN, Dzu). 5-6 par årligt i Borup mose (S. RASMUSSEN, D. O. F. T. 27). I moser ved Gandrupgård pr. Arden (K. W. GALLE, Dzu). Efter i mange år at have manglet, er den atter blevet ynglefugl i Hadsundegnen (1941) (A. STEINBACH, Dzu).
- 13b. (Mariager). Moserne i Onsild og Sjørring enge — før almindelig, nu sjælden (ca. 1931-32) (ÅKSEL JACOBSEN, Dzu).
14. (Viborg). Har set arten her hvert forår ved Harup og Klytrup sø, men ikke fundet dens rede. (J. ØRRITS, Dzu).
15. (Holstedbro—Skive). I 1943 indfandt de første Sortterner sig som ynglende ved Skive-Karup å med ca. 15-20 par. Siden da har Sortternen ynglet regelmæssigt hvert år nævnte sted. I 1944 dog kun 2-4 par. I 1945-46 steg antallet af ynglefugle meget stærkt, for i 1947 at omfatte ca. 200 par eller mere. Har før 1943 og så langt lokal kendte folk kan huske tilbage ikke ynglet. Ved Sønder Lems vig yng-

- lede i 1947 ca. 50 par (VAGN KRISTENSEN). Koholm sø s.v. for Skive ynglede i 1944 ca. 10-15 par, har været her de sidste 10—12 år (JENS JENSEN). Hummelrose i Hjerm, ca. 10 km sydøst for Struer d. 26. juni 1949, mindst 3 iagttaget, tom rede fundet (ekskursionsberetning Naturvennen 2, 1949).
16. (Lemvig). I mindre vandhul på landtangen mellem Nørresø og Husby sø d. $\frac{30}{5}$ 1939 koloni på ca. 10 par (H. ØSTERGAARD CHRISTENSEN). Syd for indfjordens udløb i Nissum fjord fandtes 3-5 par d. 26. juni 1949 (LEIF LYNEBORG JENSEN). I den største af søerne på Skelstrup sande 3 fugle set d. 2. juni 1939. Småsøerne omkring Bonnet, Ramme og Dybe, flere mindre kolonier, vel tilsammen ca. 20-30 par. Hornsø ved Lemvig enkelte par. Noret ca. 10 par (N. H. JENSEN, Nf).
 17. (Ringkøbing). I Vester Stadilfjord har der i mange år været en koloni af Sortterner. Fra 1934 har kolonien været ca. 60 par, i 1940 særlig stor, op mod 100 reder (CARL STAMPE). Koloni på ca. 25 par ved Stadilfjord d. 29. maj 1939 (H. ØSTERGAARD CHRISTENSEN). Stadilfjord 6. juni 1937, ynglende (A. HEMMINGSEN), Skern å nær Skern, set omkring 1943 og omtalt tilbage til 1913, flere steder ynglende (HALFDAN LANGE). Kanalen i Stadilfjord 2 kolonier — Tesbjerg bro, 15 reder, den anden lidt nordligere, 30-40 par. Dommersø ved Husby, 4-5 par. Husby sø over 100 par 1939 (N. H. JENSEN, Nf.). Tesbjerggård mose d. 29. juni 1948, 8-10 par (LEIF LYNEBORG JENSEN). 1940—46 incl. ynglede ca. 5 par i Tarm kær — arten har sikkert ynglet på lokaliteten i årene før 1946, i 1947 var Sortterne ikke på lokaliteten, antagelig på grund af stærk udtørring ved en oprensning af Søndersø i efteråret 1946. 1940—48 incl. ynglede ca. 10 par på engen i nærheden af Lønborggård, endvidere yngler nogle få par på Tanholm (Fuglsand) (CARL F. JENSEN).
 19. (Brande—Give). Sjælden eller fåtallig ynglefugl i egnen omkring Skernå og søerne der, samt ved Ejstrup (O. CHRISTENSEN, Dzu).
 20. (S. for Silkeborg). Skal tidligere have ynglet i en nu udtørret sø, Pittersø. 1931 iagttages den igen i et mosehul ved den vestlige ende af Mossø og ved Tåning å (R. P. RANDLØV, D. O. F. T. 27). I 1930 ynglede 10-12 par i Stidsholm sø, sidst besøgt i 1939 (i yngletiden); man så 31. juli 1943 3 fugle over engen ved Halle sø, så den yngler uden tvivl endnu (CARL F. JENSEN).
 24. (Horsens). Ses hvert år ved Nørrestrand og Bygholm sø (F. V. STRANGE, Dzu).
 25. (Kolding—Vejde). Yngler formodentlig i en lille mose ved Tøsby kro ca. 6 km v.s.v. for Jelling, d. 18. maj 1947 blev her iagttaget 3 par, og den er set hvert år på dette sted gennem en længere årrække (HENRY BAYER). Tøsby koloni fra 1932 skiftende antal par; d. 28. maj 1932 mindste antal 8 par, d. 21. maj 1943 største antal ca. 25 par (H. ØSTERGAARD CHRISTENSEN). I 1932-33 rugede et par ved Skærsø (AXEL HOLM). Engelsholm sø, v. for Vejle, ynglede 3-4 par 1944 (KAJ WESTERSKOV, D. O. F. T. 39).
 27. (Esbjerg—Ribe). En del ynglende 4. juni 1948 (A. HEMMINGSEN).

Tange ved Gørding, flere par i mose ca. 1936—40, de er måske forsvundet i 1943—46, da der er opstået en hættemågekoloni. Munkesø ved Ribe, 12-15 par eller flere 1939—46. Ribe å, adskillige par øst for byen, især i den såkaldte Varning sø. Få par vest for byen, måske kun et par. Sølager mellem Oksbøl og Børsmose, 10 gl. fugle i juli 1947 (H. LANGE). Ved Filsø ses ca. 18 fugle d. 13. maj 1949 (ESTHER og OLE BRANDT ANDERSEN). Fæsted mose, Ribe, kolonier 1920 (H. LANGE, Df. 4).

29. (Odense—Bogense). Yngler ved Lundby strand (A. KYED, Dzu).
34. (Langeland). Klisenor ved Bagenkop 3.—4. juli 1948, 2 par ses, antagelig ynglende (HOLGER CHRISTIANSEN). D. 15. juli 1949 ses ca. 22 fugle (ESTHER og OLE BRANDT ANDERSEN).
35. (V. Lolland). I en mose ved Sjørup en halv snes km n.v. for Maribo ses d. 27. juni 1948 nogle få stykker, også set i foråret 1949, men har næppe ynglet; ynglestedet fundet i 1950, ved Østofte fællesnor, lidt sydligere, her rugede 2 par (LINDHARD HANSEN). Ved Nakskov har arten ynglet i mange år (jfr. TÅNING 1921, p. 64), i Nakskov indrefjord og nærmeste omegn har den jævnligt ynglet, midst 20-25 par ca. 1931-32 (A. HORNEMANN, Dzu). Antallet af par i indrefjorden har ligget omkring ca. 15 stk. med en stigning til omkring 40 par i 1943 og med en nedgang til ca. 4 par i 1945, hvorefter arten næppe har ynglet på denne lokalitet. Annede strand ved Nakskov, 3 kolonier i 1937, ialt ca. 30 par. 1940 og -41 ca. 25 og 20 par i 3-4 mindre kolonier — herfra forsvandt arten som ynglefugl i 1942, da dette område blev helt afvandt. Muligvis har et enkelt par ruget (E. PETERSEN, D. O. F. T. 37). I Nakskov indrefjord er enkelte par blevet set fra 4. maj 1948 (A. CHRISTIANSEN, D. O. F. T. 42), men i foråret 1949 er ingen blevet set og i 1950 har der næppe ynglet nogle (LINDHARD HANSEN). I en mindre lergrav tilhørende Helgenæs teglværk lige nord for Nakskov ses d. 30. juni 1948 omkring 8-10 par, der stadig flyver med føde, så de har sandsynligvis unger her (ERIK PETERSEN). D. 14. juli 1949 4 fugle i lille tørvemose ca. 5 km øst for Nakskov (ESTHER og OLE BRANDT ANDERSEN). 2 par ynglet i Lungholm inddæmning ved Rødby ca. 1931 (H. MARCHER, Dzu). Vesterborg sø, nogle få par 4. juni 1950 (LINDHARD HANSEN).
36. (Øst-Lolland). Grænge mose i tørvegrav ca. 1½ km s.v. for Grænge station, 3 par har ruget og fået unger på vingerne i 1949, i 1950 ynglede 7 par (LINDHARD HANSEN). Grænge mose 22. maj 1950, 6 stk. set (ELLA ADELHOLT). Kettinge sø fra ca. 1931—44 ca. 15 par (H. W. HANSEN). I 1942 skulle der dog iflg. C. BRANDT kun være et par (P. JESPERSEN). I 1948 er der ikke mindste tegn på Sortterner, og søen er delvis udtørret (LINDHARD HANSEN). Ringsebølle mose 1946, 3-4 ynglende par, i 1947 3 par, 1950 ingen Sortterner (TORBEN DONARK). I en mose ved Øster Ulslev har der iflg. Bagerm. HENRIK HANSEN, Nysted, i flere år været Sortterner, og i 1950 skal ca. 10 par have ruget (LINDHARD HANSEN).
37. (Falster). Bøtø nor d. 25. maj 1934 ca. 100 par (H. W. HANSEN). Yngler

sandsynligvis ikke mere på Falster; eftersøgning i de senere år har givet negativt resultat (LINDHARD HANSEN).

- 39 a.** Fundet som ynglefugl i Køngsmose og Sallerupnor, 2 små kolonier; det har dog været umuligt at få oplyst årstal (J. T. KLAU). Yngler ikke mere i Sydsjælland, men træffes af og til ved Even, Tubæk og på Præstø fjord om sommeren (J. CHR. HARBOE, D. O. F. T. 33).

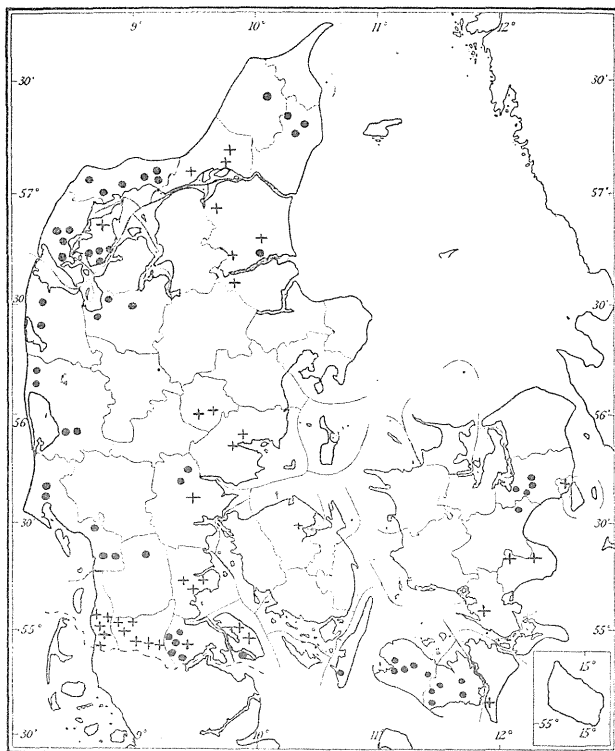

Fig. 1. Sortternens ynglepladser efter 1920.

+ angiver lokaliteter, hvor den dog næppe har ynglet de sidste 15 år.

Breeding-places of the Black Tern after 1920. + indicates localities where it hardly has bred in the last 15 years.

- 39 b.** (Stevns). Haarlev mose 2 par, formentlig ynglende 1937 (OLAF NIELSEN). Nielstrup sø d. 10. juli 1932, 2 reder. Iagttaget 1 eller 2 par i Sofiendal mose, Søtorup og Ulse sø, synes at være forsvundet efter 1932 (EIGIL HORNEMANN, D. O. F. T. 28).
- 40.** (Køge—Ringsted). Har i en årrække ynglet i en ret stor mose ca. 3 km nordvest for Havdrup station, kolonien har været på 10-12 par (WEIBUL). Yngler regelmæssigt i Havdrup mose (GEORG BECH).

42. (Kalundborg). Kendes ynglende fra Saltbækvig, årstal mangler (J. T. KLAU).
- 45 a. (Roskilde—Holte). Ved en lille mose vest for Nonnegård, mellem landsbyerne Smørumovre og Hove, iagttoges d. 25. juli 1947 3-4 fugle, ynglede sikkert. D. 5.—7. august blev nogle eksemplarer stadig set i nærmeste omegn (J. G. RODÉ). I en lille mose ved Ledøje blev 8 par

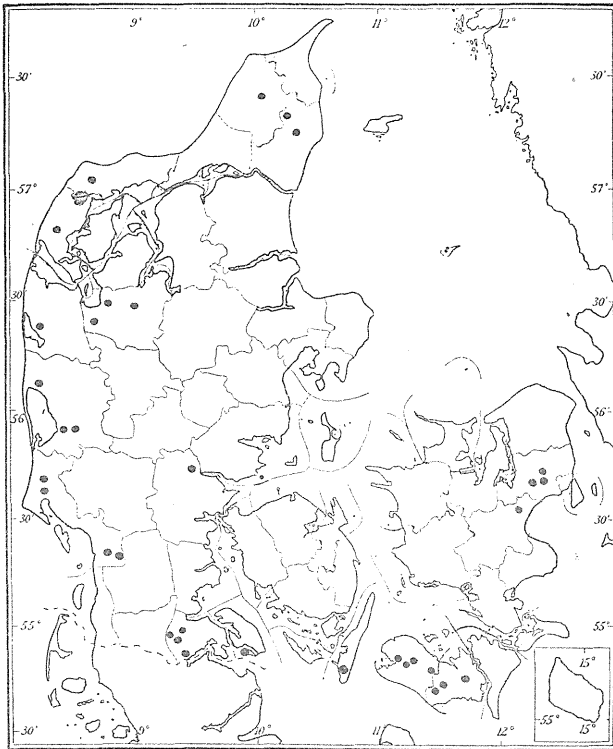

Fig. 2. Sortternens ynglepladser fra 1945—50.

Breeding-places of the Black Tern in 1945—50.

- iagttaget d. 16. maj 1948 (SVEN DEBOIS HANSEN). Gundsømagle sø 10-12 par 1934—38 (CHR. KRÜGER, D. O. F. T. 32). D. 6. juli 1941 7 reder (SVEND WILLADSEN NIELSEN, D. O. F. T. 35). D. 30. maj 1943 30-40 stk. set (ekskursionsberetning D. O. F. T. 37). Porsemosen ved Risby, i årene 1946—48 1 par set hver sommer (KNUD ERIKSEN).
46. (København). Endnu i 1928 ynglede 2 par i Søborg mose, er nu forsvundet (I. GERNAA, D. O. F. T. 30).
47. (Bornholm). 1 fugl set i Vallensgårdsmosen ca. 4.—5. juni 1942 (prof. R. SPÄRCK).

48. (Haderslev). Gennem flere år (navnlig 1930—37) 3-4 par i lille kær ved landevejen 2-3 km vest for Bevtoft, sikkert ikke de senere år (H. LANGE). Slivssø, skal have ruget indtil for få år siden (N. HARALD JENSEN, D. O. F. T. 38). Lund 1. juni 1932, 1 par (J. DAMM, Dzu).
49. (Rødding—Løgumkloster). Enkelte par, men da dette er efter hukkommelsen, mangler sted og tidsangivelse (H. LANGE).
50. (Vestlige Sønderjylland). Hjerpsted hede juni 1932, få par (LEO NOVRUP, Dzu). Kær ved Ballum dige, 4-5 stk. (FINN SALOMONSEN, D. O. F. T. 24). Gennem flere år enkelte par i smådamme og mergelgrave ved Højer og Trøjborg. Vist også enkelte par nær Skast. Ved Brede (Bredebro). Brøns også jævnligt (H. LANGE). Mellem Tønder, Møllehus kro og Rudebøl kro, ynglende d. 9. juni 1937 (A. HEMMINGSEN).
51. (Tønder—Tinglev). Vennemose 1932, 3 par i mosen (LEO NOVRUP). Jyndeved, 1 par 1929. Vennemose, ca. 15 par 1929, mose syd for Dra-ved, 3 par 1929, Kongsmose, 10 par 1929. Bommerlund, 5 par 1929 (FINN SALOMONSEN, D. O. F. T. 24).
52. (Sundeved). Storemose, Kidskelund, 2 par 1929, mose ved Kruså, ca. 10 stk. 1929, Rode mose, 2 par 1929, Røllum mose, 40 par 1929 (FINN SALOMONSEN, D. O. F. T. 24, 1930), Røllum mose, 10-12 par i 1945 (O. BEHREND'S iflg. JES RASMUSSEN).
Gejlå, 9. juli 1947 koloni på omkring 30 par i lille mose nord for Bommerlund plantage (H. ØSTERGAARD CHRISTENSEN). I Tinglev mose fandtes 15. juni 1947 2 småkolonier med ca. 25 par, da der endnu var andre småkolonier i mosen, ligger det samlede antal antagelig på 35-40 par her. I Frøslev mose fandtes 6. juni 1943 2-3 småkolonier i tørvegravene, ialt ca. 20 par; d. 26. maj 1945 atter et par småkolonier her (O. BEHREND'S). I Frøslev mose yngler ca. 50 fugle (MARTIN PETERSEN). Frøslev røring, 1941 5, højst 10 par. 1942 iagttoges 5 par i en tørvegrav et stykke nord for den året forud benyttede lokalitet. I Krage-
lund mose bemærkedes 1942 1 à 2 par, der utvivlsomt havde unger (BERNT LØPPENTHIN, D. O. F. T. 37).
53. (Als). Ketting nor, 1 par 1929, Mjang sø, ca. 40 par 1929. (FINN SALOMONSEN, D. O. F. T. 24). I Mjang sø var der endnu 1934 en større koloni på mindst 50 par, men derefter ikke mere ynglende. I Hartsø har den ruget i mange år — i 1935 var kolonien på ca. 25 par, i 1947 kun 10 par, hvorimod den ikke rugede i 1946 (O. BEHREND'S).

Ovenstående viser jo, at Sortterneren siden 1921 stadig har været at træffe som ynglefugl på mange lokaliteter her i landet (fig. 1), både på flere af de tidligere kendte, men også på helt nye steder, f. eks. i de senere år i distrikt 2 og 4, Ilbro, Morild og Grevsmose i Lendum og Hellum sogn. Med Sønderjyllands tilbagevenden til Danmark i 1920 fik vi der et stort antal nye lokaliteter med Sortterner. Ser man på det samlede antal steder, hvor arten har ruget efter 1921 og sammenligner

det med angivelserne hos TÅNING, vil det kunne se ud som om der er sket en tilvækst, men det er desværre ingenlunde tilfældet.

Ganske vist er Sortternen, således som også omtalt af TÅNING, meget sporadisk i sin optræden — har den et år været meget hyppig på en lokalitet, kan man meget vel risikere slet ikke at finde den ynglende i den følgende sommer — måske skyldes det dog som regel en eller anden forstyrrelse fra menneskene.

I de sidste 5 år kendes den fra 30 forskellige lokaliteter (fig. 2), og det gælder for de fleste steder, at det kun er få par, der yngler, og at den også fra enkelte af disse steder nu er forsvundet som ynglefugl.

Det vilde være meget glædeligt om den omsiggribende ud-tørringsmani måtte beherskes noget, således at man forsøger at bevare nogle af disse lavvandede søer og oversvømmede enge, som så ofte tiltaler Sortternen til yngleplads. Vil dette ske, kan vi vel stadig få lov at glæde os over denne smukke og elegante lille terne — hvis ikke, så vil den dag ikke være fjern, da vi forgæves må søge efter den i det danske landskab.

SUMMARY IN ENGLISH

Distribution of the Black Tern (*Chlidonias n. niger* (L.)) in Denmark.

Previously the Black Tern was a fairly common breeding bird in Denmark; but in the last 25 years it has decreased considerably in numbers. The present material should be compared with a previous account of the distribution of this species in Denmark (Å. VEDDEL TÅNING 1921, p. 49); it will then be seen that although it could be met with in the intervening years in several localities, it has nevertheless decreased in numbers, not only as regards breeding localities, but also in number of pairs, in the places where it can still be met with (fig. 1—2).

The cause of its decrease as a breeding bird in this country may first and foremost be due to the extensive draining and reclamation work carried on and still in progress which seems to be done on a too large scale and without due regard being paid to the values of nature which are still in existence in Denmark. In the last five years about thirty breeding localities are known, although it has not been recorded from all these localities in all these five years, and the number of pairs also has been fairly small, often from two to ten pairs only as against twenty-five to fifty pairs previously.

Literatur.

- CHRISTIANSEN, ARTHUR 1939: Optegnelser fra Limfjordsvejlerne. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **33**, p. 163.
- 1948: Rødhovedet And (*Netta rufina* Pall.) tager til i Nakskov Indrefjord. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **42**, p. 165.
- DANSK ORNITHOLOGISK FORENING'S TIDSSKRIFT. Ekskursionsberetning **37**, p. 250.
- GERNAA, I. 1936: Fuglelivet i Utterslev Mose i 1932—1935. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **30**, p. 23.
- HARBOE J. CHR. 1939: Præstøegnens Fugle. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **33**, p. 1.
- HOLSTEIN, VAGN 1932: Fuglelivet paa Vejlerne i Han-Herred. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **26**, p. 38.
- HORNEMANN, EIGIL 1934: Iagttagelser angaaende Fuglelivet ved Haslev i Aarene 1930—34. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **28**, p. 41.
- JENSEN, NIELS HARALD 1944: En Undersøgelse af Fuglelivet i Slivso. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **38**, p. 57.
- JESPERSEN, POUL 1937: Plan for en Undersøgelse over forskellige Fuglearters Udbredelse og Forekomst her i Landet. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **31**, p. 80.
- KRÜGER, CHR. 1938: Nogle Iagttagelser over Fuglelivet ved Gundsømagle Sø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **32**, p. 153.
- LØPPENTHIN, BERNT 1943: Madstedborgs Skæbne som Fugleø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **37**, p. 89.
- 1943: Noter om Padborgegnens Ynglefugle. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **37**, p. 193.
- NATURVENNEN: Ekskursionsberetning. 1949, 2.
- NIELSEN, SV. W. 1941: Nogle Bemærkninger om Sortternen's (*Chlidonias niger*) Ynglen i Gundsømagle Sø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **35**, p. 225.
- PETERSØN, ERIK 1943: Iagttagelser over Fuglefaunaen paa Nakskov Indrefjord og Aunede Strand. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **73**, p. 60.
- RANDLØV, R. P. 1933: Supplerende Iagttagelser over Skanderborgegnens Fugle, særlig omkring Landsbyen Taaning. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **27**, p. 95.
- RASMUSSEN, S. 1933: Fortsatte Iagttagelser over Hadsundegnens Fugle 1922—1932. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **27**, p. 33.
- SALOMONSEN, FINN 1930: Bidrag til Kundskaben om Sønderjyllands Fugle. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **24**, p. 9.
- 1947: Fuglelivet i Hansted Vildtreservat. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **41**, p. 186.
- SKOVGAARD, P. 19—: Fuglelavne og Fuglesagn. Danske fugle **4**, p. 211.
- TÅNING Å. VEDEL 1921: Sortternen (*Hydrochelidon nigra* L.) i Danmark. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **15**, p. 49.
- WESTERSKOV, K. 1945: Ynglende Moseterner (*Chlidonias niger niger* (L.)) i Engelsholm Sø. — Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **39**, p. 270.
- WITHERBY, H. 1947: The Handbook of British Birds **5**, p. 2.